

7. VZNIK ČESKÉHO STÁTU, VLÁDA PŘEMYSLOVSKÝCH KNÍŽAT

Začátkem 10. století se projevuje jako nejsilnější na našem území **kmen Čechů** s vládnoucím **rodem Přemyslovců**. Během **10. století** tak začíná vznikat **český stát**.

Přemyslovci ovládali území při dolním toku řeky Vltavy. Přemyslovská knížata postupně rozšiřovala svou vládu i na další území, která získala sňatky, dohodami, ale nejčastěji bojem.

Znak Přemyslovců

Bořivoj, první známý kníže z rodu Přemyslovců

První Přemyslovec, o kterém se dochovaly písemné zprávy, byl **kníže Bořivoj**. Vládl v Čechách na konci 9. století, tedy ve stejné době jako na Velké Moravě kníže Svatopluk.

Spolu s manželkou **Ludmilou** přijal Bořivoj na Moravě **křest**. Po návratu do Čech oba napomáhali šíření **křesťanství** a zakládali **první kostely**.

Za vlády Bořivoje I. bylo **knížecí sídlo** umístěno na **Pražský hrad**, kde byl také založen **kostel**.

Kníže Bořivoj
(první písemně doložený český kníže)

Svatá Ludmila
(manželka Bořivoje
a babička svatého Václava)

Svatý Václav

Po Bořivojově smrti se stal knížetem jeho syn **Spytihněv**. Ten zemřel bezdětný, proto se vlády ujal jeho bratr **Vratislav I.** Manželkou Vratislava byla kněžna **Drahomíra**. Jejich syn **Václav** byl spíš vychováván babičkou **Ludmilou**. Ta ho vedla ke zbožnosti a zajistila mu vzdělání.

Když Vratislav I. zemřel, byl Václav ještě dítě, a tak se o vládu dělily dvě kněžny: Václavova matka **Drahomíra** a babička **Ludmila**. Drahomíra se bála, že ztratí vliv na své syny. Proto nechala **Ludmilu zavraždit**.

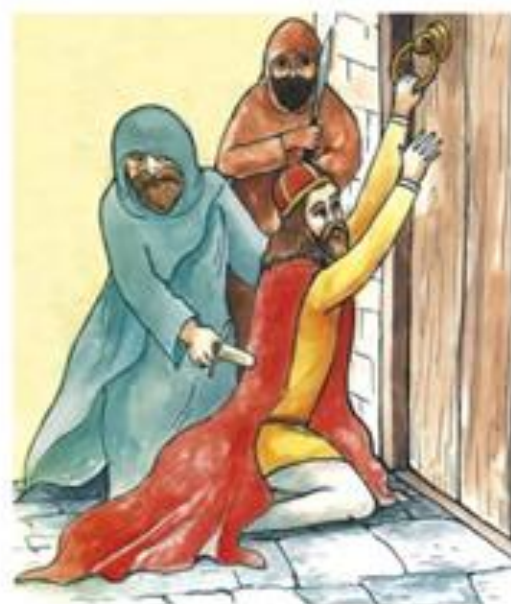
Po několika letech se vlády ujal **Václav**. Byl velmi vzdělaný. Jeho babička **Ludmila** ho naučila číst a psát, což tenkrát uměl málokdo.

Kníže Vratislav I.
(syn Bořivoje I.
a otec svatého Václava)

Kněžna Drahomíra,
(manželka Vratislava I.
a matka svatého Václava)

Zavraždění svatého Václava ve Staré Boleslavi

Kníže Václav se dostal do sporů s německým králem. Aby nedošlo k válce, Václav německému panovníkovi slíbil, že mu bude každý rok odvádět poplatek za zachování míru. To se nelíbilo jeho bratru **Boleslavovi**. Připravil na bratra lest. Pozval Václava do svého sídla ve Staré Boleslavi a tam ho nechal zavraždit právě ve chvíli, kdy bratr vstupoval do kostela. Stalo se tak asi v roce 935.

Václav i jeho babička **Ludmila** byli církví **prohlášeni za svaté**. Kníže Václav byl spravedlivý a mírumilovný, často obdarovával chudáky. V dobách zlých pro náš národ se lidé obraceli k svatému Václavovi jako ke svému **patronovi** (ochránci). Památku svatého Václava si připomínáme státním svátkem **dne 28. září**.

Svatý Václav (rekonstrukce podoby podle dochované lebky)

Slavníkovci

Ve 2. polovině 10. století měl vládnoucí rod Přemyslovců jen jediného významného soupeře – kmen Slavníkovců. Slavníkovci sídlili na hradišti Libice nad Cidlinou.

Aby si Přemyslovci zajistili skutečnou nadvládu, byl hrad Libice zničen a všichni Slavníkovci byli roku 995 vyvražďeni. Český stát tak byl sjednocen a jeho jedinými vládci se stali Přemyslovci.

- ② Z rodu Slavníkovců zůstal naživu jen biskup Vojtěch, který tou dobou přebýval v Polsku. Vojtěch se nemohl smířit s hříšným životem některých kněží a odmítal nadvládu knížete nad církví. Proto opustil úřad biskupa a vydal se šířit křesťanství mezi pohary do Pruska, kde byl zavražděn. Později byl prohlášen svatým.

Svatý Vojtěch na dobovém obraze (relevo)

Kníže Oldřich a jeho syn Břetislav

Boje o moc v rodě Přemyslovců i útoky cizích nepřátel způsobovaly v českých zemích hodně bídy a utrpení. Až za panování knížete Oldřicha a jeho syna Břetislava začaly poněkud klidnější časy. Oldřichovi se spolu se synem Břetislavem podařilo dobýt zpět Poláky zabranou Moravu a s konečnou platností ji připojit k českému státu.

- ② První manželství Oldřicha bylo bezdětné, takže postrádal svého nástupce. Podle pověsti se vydal na lov a u potoka spatřil prát prádlo krásnou Boženu. Zamiloval se do ní, zapudil svoji první ženu, oženil se s Boženou a s ní měl potom syna Břetislava. Ten se po otcově smrti ujal vlády.

Kníže Oldřich na lovu (kresba Mikoláše Aleje)

Kníže Břetislav se snažil skoncovat s boji o vládu. Proto určil, že po smrti panovníka má nastoupit na trůn nejstarší člen rodu.

Vratislav II. – první český král

Břetislav měl několik synů. Nejúspěšnějším z nich byl Vratislav II. Ten roku 1085 získal od německého císaře za pomoc ve válce královský titul (jen pro svoji osobu, nikoliv pro své nástupce). Vratislav II. se tak stal prvním českým králem. Do té doby měli čeští vládcové jen knížecí titul.

Vratislav II., první český král

Zapište si a naučte se:

- 1) Který kníže byl prvním historicky doloženým knížetem z rodu Přemyslovců?
- 2) Co víte o svatém Václavovi? Proč byl prohlášen za svatého?
- 3) Sestavte rodokmen dalších panovníků z rodu Přemyslovců, které jste poznali.

Úkoly z ostatních předmětů:

- **Čtení:** Pracujte se **Čtením z nejstarších českých dějin**:
 - Přečtěte si pověst **Oldřich a Božena** (str. 50). Zapište si nové poznatky o knížeti Oldřichovi.
 - Přečtěte si pověst **Břetislav a Jitka** (str. 51) a zapište si nové údaje o Oldřichovu synu Břetislavovi.
- V **Čítance 4** (nakl. Nová škola) si přečtěte text o **Bořivojovi I.** (str. 105). Zapište si údaje, které vás zaujaly. Dále si přečtěte ilustrovanou pověst **Kníže Václav** (str. 106–107) a převyprávějte ji vlastními slovy.
- **Výtvarná výchova:** Za pomoci obrázků v učebnici a v historické čítance zkuste knížete Václava namalovat.
- **Vlastivěda – zeměpisná část:** Kde v Praze je umístěna socha sv. Václava na koni? (Poznáváme naši vlast, str. 42.)
 - Na mapě České republiky najděte Starou Boleslav, kde byl zavražděn svatý Václav.
 - Na mapě České republiky najděte Libici nad Cidlinou, kde se nacházelo sídlo Slavníkovců.